

musicAeterna & Currentzis
—*Novena Simfonia* de
Bruckner

Palau 100

Diumenge, 23 de març de 2025 – 20 h

Sala de Concerts

Amb el suport de:

Compromís amb el medi ambient:

BIOSPHERE
SUSTAINABLE LIFESTYLE

Amb la col·laboració de:

**ASSOCIACIÓ
ORFEO
CATALA**

**Ajuntament
de Barcelona**
Institut de Cultura

Generalitat de Catalunya
Departament de Cultura

MINISTERIO
DE CULTURA

Membre de:

EUROPEAN
CONCERT HALL
ORGANISATION

Programa

musicAeterna

Teodor Currentzis, director

Anton Bruckner (1824-1896)

Simfonia núm. 9, en Re menor, WAB 109

I. Feierlich, misterioso

II. Scherzo. Bewegt, lebhaft – Trio. Schnell

III. Adagio. Langsam, feierlich

Aquest concert té una durada de 65 minuts, sense pausa.

La durada del concert és aproximada.

#simfònica #gransfigures

Grup Euromadi

compromesos *amb la música*

Grup Euromadi: la Central de
Compres i Serveis líder del sector
de la distribució a Espanya.

Poema

Semper festina tarde

Tot reconeix
el ritual dels llavis fonedissos,
com el prec que sobrevola
les balances del temps,
imposant-se com s'imposen
les traces que perduren.

I després?

No hi ha després
si el doll de l'eufòria
és un acord que ens obre
la música anhelada.

Som la pura violència
de cada pas furtiu,
la fulla voladissa
a les mans d'un ancià,
el pes del cos cansat
al cadiral del pare.

Però, fet i fet,
per què volem
concloure el traç
que resta inalterable?

Memòria és ventre, cendra,
ombra que s'allarga.
Apressem-nos, doncs,
a poc a poc.

Allò que no s'acaba
dura eternament.

Lluís Calvo

Del llibre *Ancestral*.

Vic: Cafè Central i Eumo Editorial, 2019.

Dona'ns suport

Ajuda'ns a
millorar
la vida de les
persones a través
de la música,
la cultura i
el patrimoni.

Suma't al projecte!

Comentari

La victòria del sublim

Per a Bruckner, el simfonista tardà de salut fràgil –no només física–, l’activitat compositiva va íntimament lligada a la fe: quan l’una flaqueja, l’altra també... Conscient que la fi dels seus dies s’atansa i desafiant un greu estat de salut, el compositor consagra la seva darrera obra “*al Déu estimat [Dem lieben Gott] esperant que em regali el temps suficient per completar-la i acceptar de grat el meu present*”. Més enllà de la concepció musical de l’obra, l’empeny inqüestionablement una voluntat mística íntimament autobiogràfica, un anhel religiós que impregna els passatges de l’obra i justifica al mateix temps els esforços de més d’una desena de compositors –Carragan (1981-83), Nicola Samale i Giuseppe Mazzuca (1987) i Samale, Phillips, Mazzuca i Cohrs (1992), els més reeixits– per completar aquesta obra malauradament inacabada.

Parlar d’obra “inacabada” en Bruckner no és, fora del que pot semblar, exclusiu d’aquesta *Simfonia* amb el seu “Finale” esbossat; el problema de la partitura definitiva és subjacent a totes i cadascuna de les nou *Simfonies* brucknerianes i una qüestió altament complexa que segueix generant estudis musicològics forenses temps després dels recursos que hi dedicà el nacionalsocialisme alemany (molt interessat en l’apropiació i modelatge de Bruckner com a heroi musical austríac).

Perquè probablement cap altre compositor arriba al grau de revisió constant, exhaustiva i metòdica de la partitura com ho fa Bruckner... Per a la *Novena*, un total de nou anys d’esforços interromputs –pels problemes de salut, però també per revisions de les seves *Simfonies* anteriors– posen de manifest el perfeccionisme obsessiu del compositor, agreujat per l’atac constant de la crítica hanslickiana i d’una ciutat, Viena, que sovint li gira l’esquena per wagnerià i li exigeix –o li fa sense permís!?!– canvis radicals. D’aquí la pregunta necessària: si Bruckner hagués sobreviscut a la *Novena*, ¿n’hauria acabat el “Finale” o n’hagués modificat també els moviments anteriors?

Deixant la qüestió de banda, la importància de Bruckner, i més en aquesta *Simfonia* pòstuma, rau en la seva contribució a la modernitat iniciada per Liszt i Wagner: la dilatació de la forma, l'allunyament de la tonalitat i l'harmonia clàssiques per explorar el cromatisme i la dissonància fins a engendrar acords extremadament xocants... En el seu cas, el material nuclear no són leitmotiv sinó melodies d'un gran lirisme, hereu de Schubert i Brahms, en bellíssims oasis (*Gesangsperiode*) que contrasten amb les sèries angoixants i impertorbables de motius modulants i els silencis abruptes tan característics del compositor. Melodies inclinades al *pathos*, a una expressió tràgica “*allunyada del sol mediterrani*”, en paraules de Bruno Walter, que no podem recordar a simple oïda, perquè per estimar Bruckner cal un coneixement profund i fins i tot una disposició, demostrada per molts directors, a saltar l'impracticable.

Una modernitat de substrat clàssic, podríem dir-ne, tenint en compte que l'estructura que aguanta el discurs és la forma sonata, aquí dilatada de manera extrema amb més temes i més desenvolupats, i l'evidència que per a un ésser religiós com Bruckner –no oblidem que ell fou el gran organista de l'abadia de Sant Florià (Linz)!- no hi ha obra possible sense el coral i el contrapunt de la tradició clàssica.

Per sobre de qualsevol anàlisi, però, Bruckner se'ns fa recognoscible pel seu so, amb combinacions d'instruments, textures, tècniques i volums que deixen molt clara la seva idea del timbre com a element expressiu. Com si jugués amb els registres de l'orgue, el compositor imagina des dels primers esbossos de l'obra maridatges entre veus que conformaran l'univers sonor identificador de les seves *Simfonies*: la veu humanitzada i tendra de les cordes i les trompes (*ausdruckvoll, weich, zart...*), l'alè esperançador del vent-fusta i, sempre amb la paraula final, l'omnipotència divina representada per l'impacte sonor dels metalls, sens dubte la porta d'entrada bruckneriana cap al sublim (i font d'inspiració per als seus deixebles i per a la indústria cinematogràfica posterior).

Un impacte que Bruckner aconsegueix amb un pla arquitectònic magistral, en traçar un arc creixent des del tremolós uníson inicial, passant per l'incisiu i obstinat "Scherzo", fins al vertader clímax de l'obra: el coral de tubes wagnerianes de l'"Adagio" (tercer moviment), on una melodia descendent ens recorda el baix lament. Un *déjà-vu* de l'"Adagio" de la seva *Simfonia núm. 7*, que li havia servit per homenatjar Wagner al seu llit de mort i que ara representa el seu propi "adeu a la vida", amb un final plàcid que fa difícil afegir-hi res més...

La lectura autobiogràfica d'aquesta *Simfonia* resulta, doncs, imprescindible. Com a la plasmació d'una fixació per la mort –quina lectura poden tenir els seus silencis abruptes, sinó el temor al buit?–, d'una inseguretat personal insòlita amb petits èxits en forma de citacions (la *Missa en Re menor*, la *Setena* i *Vuitena Simfonies* o "*Torgull de la seva vida*": el *Te Deum*), d'una admiració fervent per Wagner –caldrà amagar-la, després del fracàs de la *Tercera Simfonia*–, i d'un agraïment profund a la divinitat constant en el corpus de Bruckner, un dels pocs compositors que no abandona mai la seva faceta religiosa per la música escènica o programàtica.

Resta una incògnita: si en la interpretació de Currentzis d'aquest vespre, ¿sentirem l'anhel religiós de Bruckner en forma d'esperit resignat, en la línia de Celibidache, o més aviat el turment i l'angoixa personals d'un compositor menyspreat que panteixa en els seus darrers dies, com interpretà Fürtwangler? Sigui com sigui, Bruckner ens convida avui amb el seu arc monumental a un camí llarg i treballós per elevar-nos fins a l'èxtasi musical i finalment retornar victoriosos a casa a la manera dels herois de les aventures tolkienianes. Un recordatori que amb el que tenim i som, sempre podem fer, i que el final ja no està a les nostres mans.

Núria Ayats, musicòloga i professora de violí

Avançament de temporada
2025–2026

Palau
de la Música
Catalana

—Palau 100

21.10.25

musicAeterna
& Currentzis

27.10.25

Fujita, Royal Philharmonic
Orchestra & Petrenko
—*Simfonia núm. 2* de Sibelius

06.11.25

Orquestra Filharmònica
de Tòquio & Chung
—*La consagració de la primavera*
de Stravinsky

21.11.25

Orquestra Simfònica de la Ràdio
de Baviera & Rattle
—*Simfonia núm. 7* de Bruckner

21.01.26

Orquestra Simfònica de l'SWR
de Stuttgart & Roth
—*Daphnis et Chloé* de Ravel

17.02.26

London Symphony Orchestra
& Nosedá
—*Concert per a piano núm. 2*
de Chopin

18.02.26

West-Eastern Divan
Orchestra & Mehta
—Schubert i Beethoven

11.03.26

Balthasar Neumann Chor
& Orchester & Sow
—Palestrina, Donati i Bruckner

18.03.26

Soltani, Orquestra Simfònica d'Islàndia
& Ollikainen
—*L'ocell de foc* de Stravinsky

29.04.26

Jansen & Camerata Salzburg
—*Les quatre estacions* de Vivaldi

19.05.26

Staatskapelle Dresden & Gatti
—*Requiem* de Verdi

27.05.26

Budapest Festival Orchestra & Fischer
— Escena final de *La valquíria*
de Wagner

Abonaments ja disponibles a partir de 250 euros.
Abonaments a la carta a la venda a partir del 19 de maig
i entrades individuals a partir del 26 de maig.
Més informació a palaumusica.cat i a Taquilles del Palau.

Biografies

musicAeterna

© Andrey Chuntomov

L'orquestra musicAeterna ha esdevingut un dels conjunts més sol·licitat del panorama internacional. Fundada l'any 2004 pel director Teodor Currentzis, està formada per músics d'una desena de països. El seu repertori abasta famoses obres antigues, com també títols dels segles XIX i XX, juntament amb composicions experimentals contemporànies.

Amb Teodor Currentzis al capdavant, musicAeterna fa habitualment gires per Rússia i per tot el món, que els porten a actuar als escenaris més emblemàtics del circuit mundial. El 2017 musicAeterna va esdevenir la primera formació russa a obrir el programa principal del Festival de Salzburg. L'orquestra ha participat en festivals internacionals com ara Ruhrtriennale, Festival Klara de Brussel·les, Festival d'Ais de Provença, Diaghilev P.S. de Sant Petersburg i Festival Diaghilev de Perm.

Els seus enregistraments de Mozart, Mahler, Beethoven, Txaikovski, Rameau i Stravinsky han estat rebuts amb grans lloances de la crítica musical i han guanyat premis prestigiosos: ECHO Klassik, Edison Klassiek, Japanese Record Academy Award i BBC Music Magazine's Opera Award.

Teodor Currentzis, director

© Stas Levshin

És el fundador i director artístic de l'orquestra i el cor musicAeterna. Des del 2018 també és el director titular de l'Orquestra Simfònica SWR de Stuttgart. L'any 2022 va fundar Utopia, una orquestra internacional de festival, de la qual també va esdevenir el director artístic.

Teodor Currentzis va néixer a Grècia, on va iniciar els estudis musicals. El 1994 va ingressar al Conservatori Estatal de Sant Petersburg per estudiar amb el llegendari professor Ilya Musin. El 2004 va fundar orquestra i cor musicAeterna, amb els quals treballa en música sacra medieval, òpera barroca i peces experimentals de compositors modern d'avantguarda, incloent-hi partitures que ell mateix ha encarregat específicament.

Amb musicAeterna, l'Orquestra SWR i Utopia, Teodor Currentzis fa habitualment gires per Europa i arreu del món amb actuacions a nombroses sales de prestigi. Com a director d'escena i director musical, ha treballat amb els principals teatres d'òpera de Rússia i Europa, com l'Opéra de París, Bayerische Staatsoper, Opernhaus de Zúric, Teatro Real de Madrid i Teatre Bolxoi de Moscou. També ha col·laborat amb figures claus del teatre modern occidental: Robert Wilson, Romeo Castellucci, Peter Sellars, Dmitri Tcherniakov i Theodoros Terzopoulos, entre d'altres.

Currentzis és convidat sovint al Festival de Salzburg, al Ruhrtriennale, festivals de Lucerna i Ais de Provença. Des del 2012 és el director artístic del Festival Diaghilev que se celebra a Perm, ciutat natal del famós empresari artístic.

Sota la batuta de Teodor Currentzis, musicAeterna ha enregistrat amb Sony Classical obres de Mozart, Mahler, Beethoven, Txaikovski, Rameau i Stravinsky. Àlbums que han rebut premis musicals de gran prestigi, com l'ECHO Klassik, Edison Klassiek, Japanese Record Academy Award i BBC Music Magazine's Opera Award.

Palau de la Música Catalana

Freiburger Barockorchester & René Jacobs
/ Daniel Harding / Alice Sara Ott / Serena
Sáenz & Vespres d'Arnadí / Yulianna
Avdeeva / Trio Fortuny / Vox Luminis /
Philippe Jaroussky / Balthasar Neumann &
Thomas Hengelbrock / musicAeterna &
Teodor Currentzis / Escolania de Montserrat
/ Raquel García-Tomás / Diana Damrau
& Jonas Kaufmann / Philippe Herreweghe
/ Ensemble I Gemelli & González Toro /
Grigory Sokolov / Truls Mørk & Harvard
Gimse / Juan de la Rubia & Marco Mezquida
/ Frames Percussion

Entrades i abonaments a la carta
a partir de 4 concerts.

També et pot interessar...

Palau 100

Dimarts, 06.05.25 – 20 h

Sala de Concerts

—*Simfonies n.ºm. 4 i 7* de Beethoven

Orchestre des Champs Élysées

Philippe Herreweghe, director

L. van Beethoven: *Simfonia n.ºm. 4, en Si bemoll major, op. 60*

L. van Beethoven: *Simfonia n.ºm. 7, en La major, op. 92*

Preus: de 20 a 88 euros

Mecenes d'Honor

Mecenes Protectors

Mecenes col·laboradors

Mitjans Col·laboradors

Col·laboradors

Armand Basi – Ascensors Jordà – Bagués-Marsiera Joiers – Balot Restauració – Caixa Engineers – Calaf Grup – CECOT – Colonial – Fundació Abertis – Fundació Antiques Caixes Catalanes - BBVA – Fundació Castell de Peralada – Fundació Metalquímia – Gómez-Acebo & Pombo – Helvetia Compañía Suiza S.A. de Seguros y Reaseguros – Illy – Quadis – Saba Infraestructures, S.A. – Saret de Vuyst Travel – Scasi Soluciones de Impresión S.L. – Soler Cabot – Veolia Serveis Catalunya

Benefactors d'Honor

Mariona Carulla Font – M. Dolors i Francesc – Pere Grau Vacarisas – María José Lavin Guitart – M^a. del Carmen Pous Guardia – Daniela Turco – Joaquim Uriach i Torelló

Benefactors Principals

Elvira Abril – Eulàlia Alari Ballart – Pere Armadàs Bosch – Rosamaria Artigas i Costajussà – Professor Rafael I. Barraquer Compte – Francesc Xavier Carbonell Castellón – Lluís Carulla Font – Josep Colomer Viure – Josep Daniel i Lluïsa Fornos – Isabel Esteve Cruella – Jordi Gual i Solé – Ramón Poch Segura – Juan Eusebio Pujol Chimeno – Juan Manuel Soler Pujol – Joan Uriach Marsal – Manel Vallet Garriga

Benefactors

Maria Victoria de Alós Martín – Mahala Alzamora Figueras-Dotti – Zacaries Benamiar – Gemma Borràs i Llorens – Jordi Capdevila i Pons – David Carrasco Chiva – Oriol Coll – Elvira Gaspar Farreras – Pablo Giménez-Salinas Framis – Maite González Rodríguez – Irene Hidalgo de Vizcarrondo – Pepita Izquierdo Giralt – Joan Oller i Cuartero – Inés Pujol Agenjo – Pepe Pujol Agenjo – Toni Pujol Agenjo – Elina Selin – Jordi Simó Sanahuja – M. Dolors Sobrequés i Callicó – Salvador Viñas Amat

PALAU
DE LA
MÚSICA
ORFEÓ
CATALÀ

